

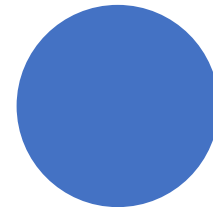
NOREA Algemene Ledenvergadering
Amsterdam, 12 juni 2025

Cyberdreigingen en Geopolitieke Turbulentie

Ron Keller

voormalig Ambassadeur van Nederland in
China, Turkije, Oekraïne en de Russische Federatie

Na de Koude Oorlog

- 1980s: **communistische regimes**
(China, USSR) storten in
- > **proxy-conflicten**
in Afrika en Midden-Oosten doven uit
- **Francis Fukuyama:**
‘markt en democratie gaan overheersen’

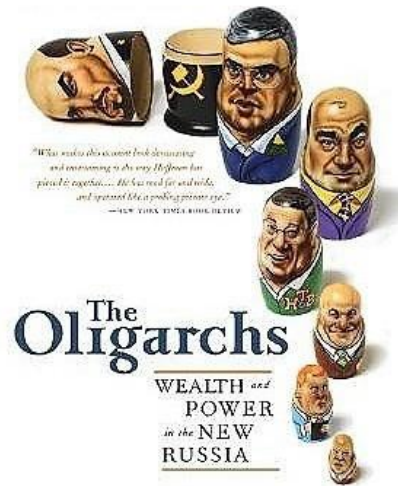
EU

- **economische samenwerking**
- geen verdere politieke verdieping
- gebruikt de globalisering voor 'outsourcing'
- maar blijft economisch achter bij VS

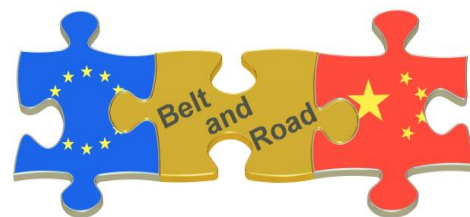
VS

- **veiligheidssamenwerking**
- maar Rusland en China blijven 'tegenstanders'
- wordt IT innovatie wereldleider
- vreest opkomst verenigd Europa en China

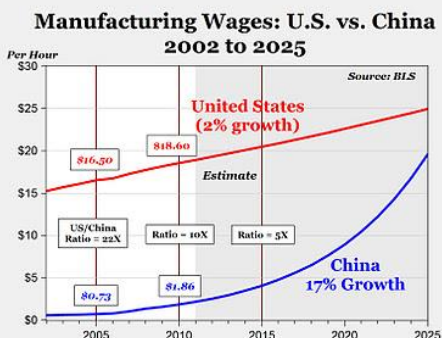
Rusland

- Poetin beëindigt chaos na invoering markt
- NAVO = 'voortgezette minachting'
- breekpunt 2008 NAVO-top Boekarest (Oekraïne/Georgië) > **eerherstel/revanche**
- start bevroren conflicten en oorlog

China

- groei (export, infrastructuur)
- gevolgd door geleidelijke **stagnatie**
- sinds 2013: inzet op **innovatie**
- 'Belt and Road' + meer interne repressie

India

- groeit economisch gestaag
- maar is geopolitiek in verwarring

Midden-Oosten

- voortzetting conflict Palestijnen/Israël
- Golfoorlogen > 9/11
- Arabische Lente

Afrika

- islamitisch extremisme
- China (*Belt and Road*) en Rusland (*oligarchen*)
- meer gewapende conflicten

Multipolaire Wereldorde

- 1. weer rivaliserende supermachten**
  - 2. opkomst van 'swing states'**
  - 3. meer geopolitieke spelers**
  - 4. botsende wereldbeelden**
-

Trump en de Wereld

“Isolationisme”

- Parijse Klimaatakkoorden, WHO, WTO

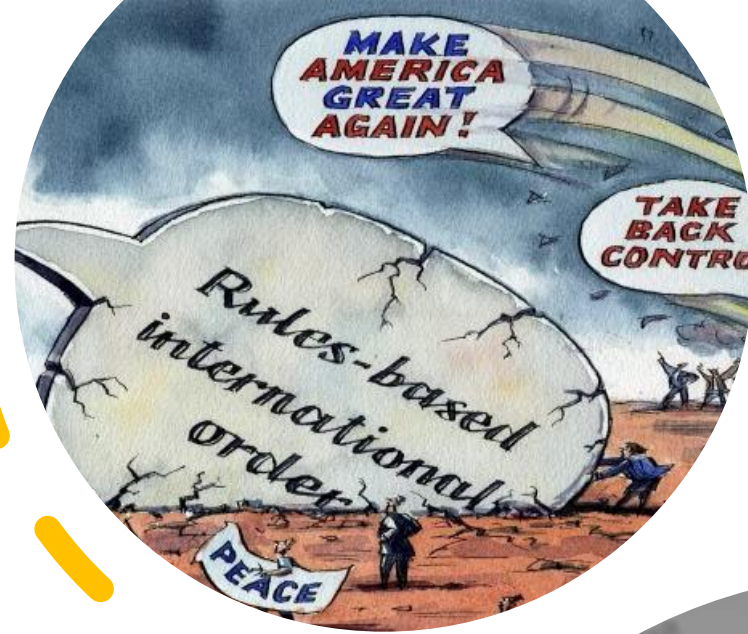
“Make America Great Again”

- geografisch/strategisch (*Canada, Groenland*)
- economisch (*deregulering, handelstarieven*)

➤ *oorlog in Oekraïne*

➤ *Midden-Oosten*

➤ *wereldeconomie + internationale rechtsorde*

Geopolitieke Vooruitzichten

meer geopolitieke spanningen...

- *meer fragmentatie (politiek en economisch)*
- *minder multilateralisme*

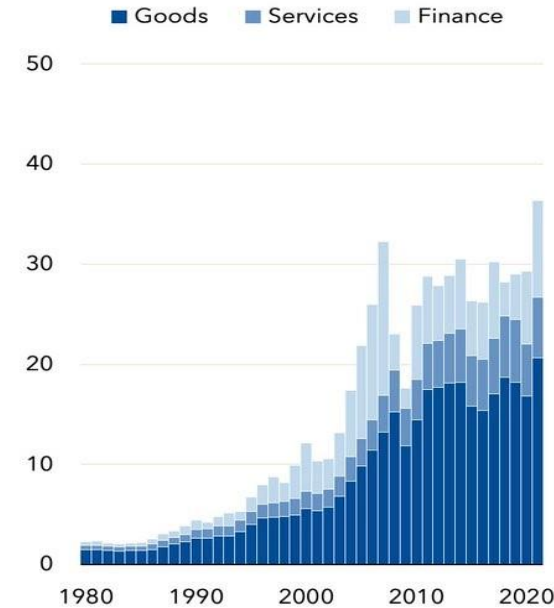
... slecht voor de wereldeconomie

- *minder handel, investeringen, innovatie*
- *minder financiële stabiliteit*
- *meer handelsbeperkingen (2023: >7000)*

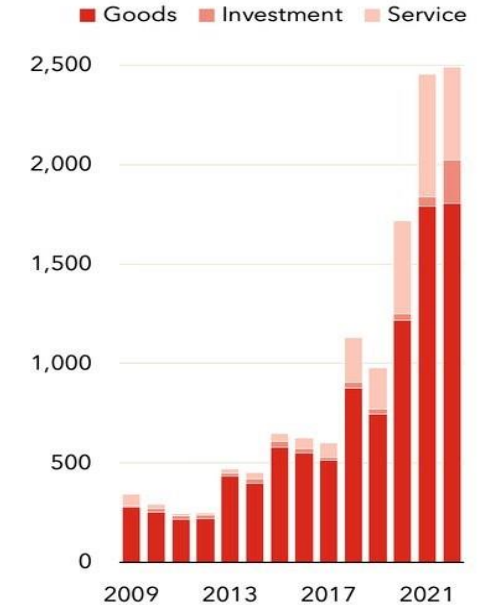
Rising restrictions

Global economic integration slowed over the past decade, while trade restrictions rose rapidly.

Global flows of goods, services, and finance
(trillions of US dollars)

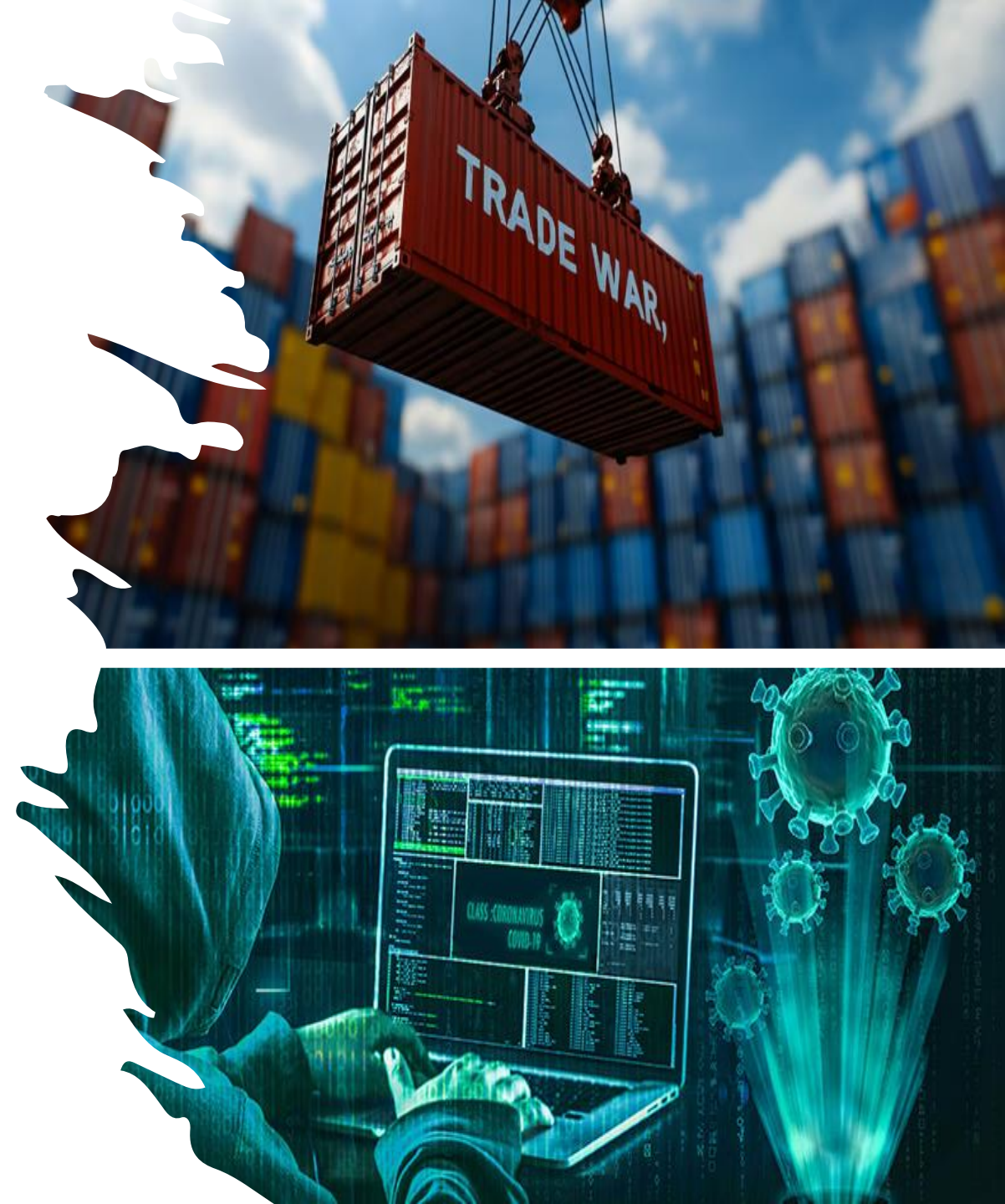
Trade restrictions imposed
(number)

Sources: IMF Balance of Payments, World Bank, global trade alert (2022), and IMF staff calculations. Note: The figure shows exports only.

Meer Cyberdreigingen

- hernieuwde blokvorming tussen landen
- structureel lagere economische groei
- fragmentatie 'innovatie ruimte'
- meer handelsconflicten
- meer gewapende conflicten

Tenslotte....

➤ logica van internationale samenwerking is niet verdwenen

- marktwerving / internationale arbeidsverdeling
- technologische ontwikkeling (met name AI-revolutie)
- impuls voor meer regionale (economische) samenwerking

+++++++

